

Muhu valla arengukava 2035

Mai 2024

Sisukord

SISSEJUHATUS	3
1. MUHU VALLA ARENGUSTRATEEGIA	4
1.1. VISIOON AASTAKS 2035.....	4
1.2. LÄBIVAD PÕHIMÕTTED JA STRATEEGILISED VALDKONNAD	4
2. VALDKONDLIKUD ARENGUSUUNAD JA TEGEVUSED.....	5
1.3. INIMENE.....	5
1.3.1. <i>Haridus ja noorsootöö</i>	5
1.3.2. <i>Kultuur, sport ja vaba aeg</i>	6
1.3.3. <i>Sotsiaalhoolekanne ja tervishoid</i>	7
1.4. ELUKESKKOND	8
1.5. ETTEVÕTLUS	9
1.6. VALLA JUHTIMINE	10
3. ARENGUKAVA RAKENDAMINE JA SEIRE	11
4. SEOSD RIIKLIKE JA MAAKONDLIKE ARENGUDOKUMENTIDEGA.....	12

Sissejuhatus

Kohaliku omavalitsuse elukorralduse alused sätestatakse peamiselt nelja dokumendi abil:

- arengukava (määratleb peamised üldised eesmärgid),
- üldplaneering (arengusoovide ruumiline planeering),
- eelarvestrateegia (finantsplaan neljaks eelseisvaks aastaks) ja
- iga-aastane eelarve (konkreetsed tegevused ning investeeringud).

Arengukava ja üldplaneering on olemuslikult üldisemad ja ambitsioonikamad, mis võivad sisaldada rohkem soove kui eelarvestrateegia ning eelarve.

Muhu vallal on kehtiv arengukava ja arengukava tegevuskava aastani 2030. Paraku on viimaste aastate poliitiline ja majanduslik olukord nii ülemaailmselt kui ka Eestis oluliselt muutunud ning toimunud on üksjagu pöördelisi ja pikaajalise mõjuga sündmusi. Esile on kerkinud ka uued teemad, mida ei ole kehtivas arengukavas käsitletud, kuid mis on tulevikuvaates olulised, nagu ligipääsetavus, elanike kaasatus, avatud valitsemine, kriisideks valmisolek, digipädevus jne. Muutunud on riigi ootused omavalitsuse võimekusele, elanike vajadused ja ootused pakutavatele teenustele, üldine valmisolek muutustele reageerida ja kohaneda. Arvestades eeltoodud asjaolusid, algatas Muhu Vallavolikogu 15. märtsi 2023 otsusega nr 91 uue arengukava koostamise aastani 2035.

Arengukava koostamise protsessi koordineeris juhtrühm, kes jagas ülesanded ja tegi vahekokkuvõtteid. Valdkondade kaupa sisendi kogumiseks ja eesmärkide seadmiseks moodustati kuus töörühma: elukeskkond, taristu, kultuur ja sport, sotsiaaltoetused, haridus ja noorsootöö ning valla juhtimine. Arengukava koostamise käigus toimus kogukonna arutelu Meite Muhu 2035, mille raames oli võimalik esitada ettepanekuid valla edasisteks arendustegevusteks. Samuti toimus visioonikonverents, kus saadi sisend soovitud tulevikuseisundi kirjeldusele. Muhu valla hariduse ja noorsootöö küsitluse tulemusi võeti arvesse valdkondlike eesmärkide seadmisel.

Arengukava koostamise ajakava ja seonduvad materjalid on kättesaadavad valla kodulehel.

Arengukava põhidokument sisaldab valla strateegiat – visiooni, läbivaid põhimõtteid, mõõdikuid, valdkondlikke arengusuundi ning tegevusi eesmärkide saavutamiseks. Samuti on dokumendis välja toodud seosed kõrgema tasandi strateegiliste dokumentidega. Arengukaval on järgmised lisad:

- Lisa 1: Muhu valla hetkeolukorra ülevaade
- Lisa 2: Ülevaade Muhu valla arengukava 2019-2030 täitmisest
- Lisa 3: Muhu valla arengukava tegevuskava 2024-2030
- Lisa 4: Muhu valla arengukava investeeringute kava 2024 -2030

Muhu valla arengukava 2035 on strateegiline raamdokument. Vastavalt vajadusele ja seaduses ettenähtud korrale võib omavalitsus koostada täiendavaid spetsiifilisemaid valdkondlikke arengukavasid, mis saavad lähtuda käesolevas dokumendis kirjeldatud strateegiast, põhimõtetest ja eesmärkidest.

1. Muhu valla arengustrateegia

1.1. Visioon aastaks 2035

Muhu on omanäoline ja elujõuline saarvald!

- **Omanäoline:** valla kultuuripärand on väärtustatud, hoitud ja kaasaegsetes vormides edasi arendatud. Vallal on tugev ja eristuv identiteet, mis on tuntav kogukonnas, nähtav elukeskkonnas ning huvipakkuv ka kaugemalt tulijale.
- **Elujõuline:** vallas on piisavalt elanikke, teenuseid, ettevõtlust ning ruumi headele ideedele ja uutele inimestele. Muhu saarvald on kestlikult kasvav, kohanemisvõimeline, loov ja ise hakkama saav.

Muhu on vald inimestele, siin on igaüks tähtis. Muhu – meitele meeldib!

Visioonitasandi mõõdikud:

- Elanike arv 01. jaanuari seisuga (allikas: rahvastikuregister):
 - Baastase (2024): 2083
 - Sihttase (2035): +10%
- Elanike keskmine rahuloluindeks (allikas: minuomavalitsus.ee, üle-eestiline rahuloluuuring):
 - Baastase (2022): 90,2 (kõrgeim Eestis)
 - Sihttase: jätkuvalt nr 1 Eestis

1.2. Läbivad põhimõtted ja strateegilised valdkonnad

- **Kestlik (säastev) areng** – Muhu valla jaoks on oluline tasakaal majandusliku arengu, looduskeskkonna säilimise ning kogukonna heaolu vahel, kestlikkusest lähtutakse nii investeeringute kui ka tegevuste kavandamisel ja elluviimisel.
- **Kogukondlikkus** – Muhu valla areng põhineb avatud kaasamisel, koosloomel ja kokkuhoidval kogukonnal.
- **Kultuuriline eripära** – Muhu saare kultuuripärandit hoitakse, väärtustatakse ja eksponeeritakse valdkondade üleselt nii teenustes, elukeskkonnas kui ka ettevõtluses.

Läbivaid põhimõtteid rakendatakse kõigis valdkondades.

Valla strateegilised arenguvaldkonnad on:

1. **Inimene** (haridus ja noorsootöö, kultuur, sport ja vaba aeg, sotsiaal)
2. **Elukeskkond** (taristu, keskkond, avalik ruum)
3. **Ettevõtlus** (tugitaristu, ettevõtlikkuse ja lisandväärtuse kasvatamine)
4. **Valitsemine** (juhtimiskvaliteet, kaasamine, kriisivalmidus, ligipääsetavus)

2. Valdkondlikud arengusuunad ja tegevused

1.3. INIMENE

1.3.1. Haridus ja noorsootöö

Muhu aridusasjad oo nii okurootis, et poisid ja tüdrikud õppivad jaa meelega!

Soovitud seisund

Muhu vallast saab hea hariduse, mis tagab mitmekülgsed valikuvõimalused edasiseks õppimiseks. Noorsootöö on kvaliteetne, toetav ja koostöine. Muhu valla õppijad on ennastjuhtivad, nende individuaalsed eripärad on toetatud. Vallas on kvalifitseeritud haridustöötajad - tagatud on õpetajate, noorsootöötajate jt spetsialistide järelkasv. Valla haridusasutustes on kaasaegne õpikeskkond. Huviharidus- ja tegevus on mitmekesine, elukaareülene ja süsteemselt korraldatud.

Mõõdikud:

- **Kvalifikatsioonile vastavad õpetajad** (allikas: EHIS):
 - Baastase (2023/2024 õ/a): alusharidus 89%; üldharidus 82,5%;
 - Sihttase: alusharidus: 100%; üldharidus: 95%
- **Põhikooli lõpetajate edasiõppimine** (allikas: EHIS)
 - Baastase (2023): 100%
 - Sihttase: 100%
- **Osalusaktiivsus kooli huvitegevuses:** (allikas: minuomavalitsus.ee)
 - Baastase (2022): eeskujulik (vähemalt 70%)
 - Sihttase: eeskujulik (vähemalt 70%)
- **Noorsootöö kvaliteedi tase:** (allikas noorsootöö kvaliteedi hindamine)
 - Baastase (2023): 2,8
 - Sihttase: 3,2

Tegevussuunad ja tegevused

Tegevussuund 1: kvalifitseeritud haridustöötajate tagamine

- Motivatsioonipakettide loomine haridustöötajatele (nii olemasolevatele kui ka uutele, sh eluase, stipendium, haridustöötaja karjäärimudel);
- Õppepraktikate võimaldamine ja mentorsüsteemi väljatöötamine;
- Ülevaate koostamine kohapealsest ressursist (õpetajad, noorsootöötajad, erinevate erialade spetsialistid).

Tegevussuund 2: õpikeskkonna kaasajastamine

- Muhu kooli siseruumide kaasajastamine, sh nüüdisaegne õpikeskkonna loomine hoone siseselt;
- Haridusasutuste IKT juhtimismudeli rakendamine koostöös Saaremaa vallaga;
- Muhu kooli ventilatsiooni kaasajastamise jätkutegevused;
- Ligipääsetavuse tagamine haridushoonetele (sh siseselt);
- Lasteaia õueala kaasajastamine;
- Lasteaia metoodikaruumi rekonstrueerimine.

Tegevussuund 3: huvihariduse ja -tegevuse arendamine

- Muu huvikooli/huvikeskuse rajamise analüüsi koostamine;
- Huvihariduse- ja tegevuse võimaluste, vajaduste ja kättesaadavuse kaardistamine;
- Elukaareülevaate tegevuste toetamine.

Tegevussuund 4: õppija areng

- Kaasava hariduse vajaduste kaardistamine ning lahenduste välja töötamine;
- Täiskasvanuhariduse toetamine;
- Süsteemi loomine ja rakendamine mitteformaalõppe arvestamiseks formaalhariduses.

Tegevussuund 5: noorsootöö

- Pidev arendustegevus lähtuvalt noorsootöö kvaliteedihindamise tulemustest;
- Rahvusvahelise noorsootöö võimaluste kasutamine.

1.3.2. Kultuur, sport ja vaba aeg

Muhulane tansib, laulab ja jooseb rõõmsaste!

Soovitud seisund

Muhu kultuuripärand ja pärandkultuur on hoitud ja areneb edasi kaasaegsetes vormides. Valla olemasolev kultuuri- ja sporditaristu ning hooned on efektiivselt kasutuses. Kultuuri-, spordi ja vaba aja veetmise võimalused on paranenud, võtmeobjektid on kaasajastatud ja/või rajatud. Vallas on kättesaadav ja korrastatud avalik taristu vaba aja veetmiseks välitingimustes. Koostöövõrgustik kultuuri- ja spordisündmuste korraldamiseks on hästi toimiv.

Mõõdikud:

- **Elanike rahulolu vaba aja tegevustega** (allikas: valla küsitlus, kord 3 aasta jooksul):
 - Baastase: määratakse 2024 küsitlusega
 - Sihttase: parem

Tegevussuunad ja tegevused

Tegevussuund 1: kultuuripärandi hoidmine ja arendamine

- Muu maalinna arendamine, sh külastatavuse suurendamine, ala heakorrastamine, kultuuri- ja spordiürituste korraldamine;
- Muu pärandkultuuri ja kultuuripärandi tutvustamine loengute, ürituste, videode, podcasti jmt-ga;
- Muuseumi ja teiste kultuuriasutuste nähtavuse suurendamine;
- Kultuuriväärtuslike hoonete, kirikute, pühapaikade jt objektide korrastamise toetamine.

Tegevussuund 2: kultuuri-, spordi ja vaba aja võtmeobjektide arendamine

- Investeeringuobjektide alternatiivide ning tasuvuse ja teostatavuse hindamine ning prioriteetsuse määratlemine;
- Muu spordihalli rekonstrueerimine;
- Raamatukogude kaasajastamine, sh multifunktsionaalsuse suurendamine;
- Liiva staadioni (spordiväljaku) kaasajastamine;
- Kaasaegse, multifunktsionaalse kultuuri- ja vabaajakeskuse rajamine;
- Hellamaa külakeskuse, sh raamatukogu, rekonstrueerimine;

- Ujula rajamine spordihoone laiendusena;
- Muuseumi administratiivhoone rekonstrueerimine;
- Jõusaali sisseseade kaasajastamine.

Tegevussuund 3: avaliku vaba aja taristu arendamine:

- Puhkealade, terviseradade, matkaradade, ujumiskohtade ja nende teenindamiseks vajaliku tugitaristu rajamine;
- Muhu terviseraja rajamine;
- Liiva pargi muutmine atraktiivseks vabaaja veetmise kohaks;
- Mängu- ja tegevusväljakute rajamine.

Tegevussuund 4: koostöövõrgustiku arendamine

- Olemasolevate kultuuri- ja spordiürituste edasiarendamine;
- Uute sündmuste koosloomeline kavandamine ja korraldamine (vallasisesed, suuremad üritused).

1.3.3. Sotsiaalhoolekanne ja tervishoid

Muhulane oo vali ja soab omadega ise õigeks!

Soovitud seisund

Muhu vald hoolib igast kogukonna liikmest. Vallas tehakse teadlikku ja süsteemset ennetustööd, mis on tulemuslik. Vajaduspõhised tugiteenused on tagatud lastest eakateni, vallas on põlvkondade vaheline koostöö. Esmatasandi arstiabi on vallas jätkuvalt kättesaadav. Vallas on loodud toetatud elamise võimalused.

Mõõdikud:

- **Pikaajalist toimetulekutoetust saavate elanike arv** 1000 elaniku kohta (allikas: minuomavalitsus.ee)
 - Baastase (2022): vähem kui 5 (eeskujulik tase)
 - Sihttase: vähem kui 5 (eeskujulik tase)
- **Teenuste kättesaadavus** (allikas: minuomavalitsus.ee)
 - Baastase (2022): valdkonna „sotsiaalne kaitse“ alavaldkonna „kättesaadavus ja taristu“ näitajad on tasemel 3
 - Sihttase: alavaldkonna näitajate tase on tõusnud
- **NEET noorte arv** (allikas: vallavalitsus):
 - Baastase (2023): 4
 - Sihttase: 0

Tegevussuunad ja tegevused

Tegevussuund 1: sotsiaal- ja tervishoiuteenuste kättesaadavuse tagamine

- Toetatud elamise võimaluste loomine;
- Erivajadustega inimeste toimetuleku toetamine;
- Vaimse tervise teenuste (psühholoogiline nõustamine jms) kättesaadavuse tagamine;
- Esmatasandi arstiabi osutamiseks tingimuste tagamine, sh perearstikeskuse I korruse kaasajastamine.

Tegevussuund 2: teadlikkuse tõstmine, ennetustöö

- Kogukonna kaasamine ja teadlikkuse tõstmine, sh koolitused, materjalid jms;

- Töö NEET noortega;
- Tervisliku ja kohaliku toidu propageerimine.

1.4. ELUKESKKOND

Suar oo suureks abiks kosumisel ja kasumisel!

Soovitud seisund

Muhu vallas on kvaliteetsed eluasemed kättesaadavad. Valla kergliiklusteede võrgustik võimaldab turvalist liiklemist ja liikumisharrastustegevusi. Kiire internetiühendus ja side on tagatud igale majapidamisele. Puhas joogivesi on kõigile kättesaadav, elanikud on keskkonnateadlikud. Avalikult kasutatavate teede võrk on heas korras ning tagab juurdepääsu elamu- ja avalikele aladele. Vallas on tagatud kohapealne päästevõimekus.

Mõõdikud:

- **Elanike rahulolu valdkondades: elukeskkond; rohekeskkond; ehitatud elukeskkond; teed ja tänavad** (allikas: minuomavalitsus.ee)
 - Baastase: kõigis esimene, v.a. teed ja tänavad (4 koht)
 - Sihttase: taseme hoidmine või parandamine
- **Rajatud uute kergliiklusteede pikkus** (allikas: vallavalitsus)
 - Baastase (2023): 2,66 km
 - Sihttase+2,5 km
- **Uute mustkattega teede rajamine** (allikas: vallavalitsus)
 - Baastase (2023):33,2 km
 - Sihttase: +15 km
- **Avalike teede võrgu korrastamine** (allikas: vallavalitsus)
 - Baastase (2023): 124,6 km
 - Sihttase: 140 km
- **Vallale kuuluvate üürikorterite rajamine** (allikas: vallavalitsus)
 - Baastase (2023): 19
 - Sihttase: 31

Tegevussuunad ja tegevused

Tegevussuund 1: kaasaegne ja säästlik taristu

- Ülikiire internetiühenduse rajamiseks võimaluste loomine;
- Avalike teede võrgu korrastamine (valla avalikuks kasutuseks määratud teed on tervikteedena avalikus kasutuses);
- Kuivastu-Liiva-Koguva kergliiklusteede rajamine;
- Kohalike teede tolmuva katte rajamine;
- Bussioote paviljonide rajamine;
- Liiva külatee rekonstrueerimine;
- Jäätmete liigiti kogumise taristu arendamine;
- Elektriautode laadimistaristu arendamine;
- Ühtse viidastuse kujundamine ja paigaldamine;
- Hoonete energiatõhususe parendamine;
- Taastuvenergia osakaalu suurendamine.

Tegevussuund 2: kvaliteetne ja taskukohane elamufond

- Investorite kaasamine elamuarenduse projektide elluviimiseks, projektide toetamine vastavalt võimalusele (nt PPP projektid vms);
- Üüri eluruumide rajamine.

Tegevussuund 3: jätkusuutlik loodusressursside kasutamine

- Reovee kohtkäitlussüsteemide kaardistamine;
- Amortiseerunud reoveesüsteemide likvideerimine;
- Nõuetekohaste reoveesüsteemide rajamine;
- Liiva uue puurkaevu rajamine.

1.5. ETTEVÕTLUS

Kõik tahtvad sii oma äri aada!

Soovitud seisund

Muhu vallas on soodne pinnas ettevõtluseks ja investeeringuteks. Elanikel on võimalus vajalikke tooteid ja teenuseid suures osas saada kohalike ettevõtete poolt. Kogukonna teadlikkus ettevõtlusvõimalustest on kasvanud. Kohalikule (loodus)ressursile on antud kõrge lisandväärtus.

Mõõdikud:

- **Tegutsevate ettevõtete arv vallas** (allikas: Maksu- ja Tolliameti ettevõtluse statistika KOVide kaupa): siht kasvab:
 - Baastase (2024): 279
 - Sihttase: +10%
- **Erasektori töökohtade arv vallas** (allikas: Maksu- ja Tolliamet, tasutud maksud, käive ja töötajate arv, filter äriühingud ja FIE-d)
 - Baastase (IV kvartal 2023): 304
 - Sihttase: +10%

Tegevussuunad ja tegevused

Tegevusuund 1: ettevõtluskeskkonna arendamine

- Ettevõtluseks vajaliku taristu arendamine (Liiva ja Piiri külades);
- Valla ettevõtluskeskkonna ja -info süsteemne tutvustamine kodulehel jm, sh info jagamine kohalike teenusepakkujate, koostöövõimaluste vms kohta.

Tegevussuund 2: teadlikkuse kasvatamine.

- Elukaareüleselt ettevõtlikkuse arendamine (töövarju päevad, töötoad, laatade korraldamine, mentorlus, koolitused, Liiva ja Piiri kaardid);
- Ettevõtlusõppe kooli õppekavasse lisamine;
- Ettevõtjate tunnustamine;
- Kohalike ettevõtjate laada (messi) korraldamine.

Tegevussuund 3: lisandväärtuse kasvatamine

- Tootearenduse soodustamine läbi konkursside ja tunnustamise (Eelista muhumaist!);
- Kohaliku toidu ja toidukultuuri väärtustamine ja propageerimine;

- Koostöö Saaremaa Arenduskeskuse jt osapooltega ettevõtjate teadlikkuse kasvatamiseks (koolitused, seminarid, lisandväärtuse tõstmine jms).

1.6. VALLA JUHTIMINE

Muhu oo soarvald, kellel oo omal jalad easte all ja kõik elu kenasti rois!

Soovitud seisund

Muhu vald on strateegiliselt ja kaasavalt juhitud. Vallavalitsuses on kaasaegne organisatsioonikultuur, võtmevaldkonnad on kaetud pädevate spetsialistidega. Vald hoiab ja arendab sidet noortega. Muhu valla vara on hästi hoitud, vald on valmis kriisideks. Valla hooned ja rajatised on ligipääsetavad.

Mõõdikud:

- **Elanike rahulolu valitsemisega** (allikas: minuomavalitsus.ee, üle-eestiline rahuloluuuring)
 - Baastase (2022): 82,3 (esimene Eestis)
 - Sihttase: ei vähene
- **Ligipääsetavus** (allikas: minuomavalitsus.ee)
 - Baastase (2022): 2
 - Sihttase: 4
- **Kriisideks valmisolek** (allikas: minuomavalitsus.ee)
 - Baastase (2022): 6
 - Sihttase: paraneb
- **Valla töötajate/teenistujate rahulolu** (allikas: vallavalitsuse küsitlus)
 - Baastase: määratakse 2024
 - Sihttase: parem kui 2024

Tegevussuunad ja tegevused

Tegevusuund 1: Võtmevaldkonnad on kaetud pädevate spetsialistidega

- Motivatsioonipakettide loomine spetsialistidele;
- Personali koolitamine ja motiveerimine (sh konkurentsivõimeline töötasu).

Tegevusuund 2: Organisatsioonikultuuri arendamine

- Töökeskkonna parendamine;
- Sisekommunikatsiooni arendamine;
- Infoturbe tõhustamine.

Tegevusuund 3: Kogukonna kaasamine

- Kaasava valitsemise rakendamine;
- Kogukonna omaalgatuste ja ühistevõimete toetamine;
- Külavanemate rolli võimestamine;
- Personaalse suhtluse/otsesuhtluse arendamine valla ja elanike vahel (nt „räägi kaasa“ funktsioon kodulehel vms).

Tegevusuund 4: Noortega sidemete loomine ja hoidmine

- Noorte kaasamine otsustusprotsessidesse;
- Valla vastuvõttude korraldamine;
- Praktikavõimaluste vahendamine.

Tegevusuund 5: Strateegiline juhtimine

- Liiva küla arengukava koostamine;
- Lisarahastuse kaasamine läbi erinevate koostööprojektide;
- Koostöö teadusasutustega, ressursside seire, uuringud.

Tegevusuund 6: Kriisivalmiduse tagamine

- Tuletõrje veevõtukohtade arendamine koostöös erasektori ja Päästeametiga;
- Päästemaja projekteerimine ja rajamine;
- Varjumiskohtade ja varjendite rajamine;
- Kriisikommunikatsiooni korraldamine;
- Elutähtsate teenuste toimivuse tagamine.

Tegevusuund 7: Vallavara kestlik majandamine ja ligipääsetavuse tagamine

- Avalikele hoonetele ja objektidele ligipääsetavuse tagamine;
- Kooli, spordihalli ja lasteaia invatualeti rajamine;
- Ligipääsetavuse tagamine teenustele;
- Vallavarale parima kasutusotstarbe leidmine;
- Vallale kuuluvate hoonete rekonstrueerimine, sh energiatõhususe parendamine.

3. Arengukava rakendamine ja seire

Muhu valla arengukava rakendamine toimub tegevuskava ja eelarvestrateegia alusel arengustrateegiast ning valdkondlikest tegevussuundadest lähtuvalt. Konkreetsete investeeringute kavandamisel lähtutakse eelarvestrateegiast ja iga-aastaselt vallaeelarves toodust.

Üks kord aastas teostab Muhu Vallavalitsus arengukava ülevaatamise ning esitab arengukava täitmise aruande majandusaasta aruande koosseisus vallavolikogule kinnitamiseks. Arengukava ülevaatamisel hinnatakse mõõdikute täitmist ning tegevuste elluviimist ning viiakse vajadusel sisse korrektuurid. Samuti on vajalik valla arengukava üle vaadata uute strateegiliste dokumentide uuendamisel või koostamisel.

Arengukava seire ja hindamine toimub kahel tasandil:

- 1) Arengukavas väljatoodud mõõdikute järgimine (visiooni tasand, valdkondlik tasand, vt arengukava p 1 ja 2)
- 2) Tegevuskava täitmise hindamine (iga-aastaselt)

Tegevuskava täitmist mõõdetakse nn valgusfoori meetodil:

- PUNANE – tegevust pole alustatud. Tegevuse suhtes pole midagi toimunud, puuduvad konkreetsed vastutajad, tähtajad ja ressursid.
- KOLLANE – tegevus on täitmisel (eraldi hinnang, kas plaanipäraselt või esineb kõrvalekaldeid).
- ROHELINE – tegevus on teostatud.

4. Seosed riiklike ja maakondlike arengudokumentidega

Riigikogu võttis 12.05.2021 vastu riigi pikaajalise strateegia „Eesti 2035“

<https://www.riigiteataja.ee/akt/315052021012>, milles seatud sihid on kokkuvõtlikult välja toodud järgmisel pildil:

Viis strateegilist sihti

Inimene

Arukas, tegus
ja tervist hoidev

Ühiskond

Avatud, hooliv
ja koostöömeelne

Majandus

Tugev,
uudusmeelne
ja vastutustundlik

Elukeskkond

Kõigi vajadusi
arvestav, turvaline
ja kvaliteetne

Riigivalitsemine

Uuendusmeelne,
usaldusväärne
ja inimesekeskne

Üleilmsed säästva arengu eesmärgid

Demokraatlik ja turvaline riik,
kus säilib ja areneb eesti rahvus, keel ja kultuur

Muhu valla arengukava 2035 strateegia on üles ehitatud sarnaselt riigi pikaajalise strateegiaga, keskendudes neljale arenguvaldkonnale: inimene, elukeskkond, ettevõtlus ja valla juhtimine.

Haridusvaldkonna arengukavas 2021-2035¹ seatakse üldeesmärgiks, et Eesti inimestel on teadmised, oskused ja hoiakud, mis võimaldavad teostada end isiklikus elus, töös ja ühiskonnas ning toetavad Eesti elu edendamist ja üleilmset säästvat arengut.

Muhu valla arengukavas sõnastatud haridusvaldkonna soovitud seisund aastaks 2035 on kooskõlas riiklike strateegiliste eesmärkidega:

- Õpivõimalused on valikurohked ja kättesaadavad ning haridussüsteem võimaldab sujuvat liikumist haridustasemetel ja -liikide vahel;
- Haridusasutustes on pädevad ja motiveeritud õpetajad ja koolijuhid, mitmekesine õpikeskkond ning õppijast lähtuv õpe;
- Õpivõimalused vastavad ühiskonna ja tööturu arenguvajadustele.

2022. aasta lõpus kinnitati **Saare maakonna arengustrateegia 2022–2035** ning **Saare maakonna tervise- ja heaoluprofiil 2022–2026²**. Visiooni kohaselt on Saaremaa, Muhu ja

¹ <https://valitsus.ee/sites/default/files/documents/2021-11/Haridusvaldkonna%20arengukava%202021-2035.pdf>

² <https://www.riigiteataja.ee/akt/405102023051?leiaKehtiv>

Ruhnu õnnelike inimeste saared: Läänemere keskpaigas asuvad puhta loodusega turvapaigad omanäolise kultuurielu, avatud, nutika ning ühtehoidva rahvaga. Heaolu ja rahulolu loovad inimestele hea sissetulek ning võimalus kasvatada lapsi Eesti kõige peresõbralikumas elukeskkonnas.

Muhu valla jaoks on oluline tasakaal majandusliku arengu, looduskeskkonna säilimise ning kogukonna heaolu vahel (Muhu elanikud on üle-eestilises võrdluses kõige enam kohaliku omavalitsuse pakutavate avalike teenuste ja üldise elukeskkonnaga rahul). Samuti peetakse tähtsaks kogukondlikkust ning kultuurilise eripära hoidmist, väärtustamist ja eksponeerimist valdkondade üleselt nii teenustes, elukeskkonnas kui ka ettevõtluses.

2022. aasta aprillis kinnitati **Saare maakonna kestliku turismi arengustrateegia 2022-2030**³. Saare maakond on jätkuvalt üks Eesti armastatumaid reisisihtkohti.

Turismipiirkondade atraktiivsus sõltub üha enam sellest, kuidas hoolitakse reisisihtkohas looduskeskkonnast ning kui vastutustundlik on turismi pakkumine.

Oluliseks turismisektori väljakutseks on kestlikkuse kõrval sesoonsuse vähendamine läbi külaliselamuste. See saab eelkõige sündida vajaliku taristu arendamise ning tiheda koostöö kaudu teiste sektoritega. Turismi arengut toetavad näiteks Muhu valla arengukava tegevussuunad:

- Kultuuripärandi hoidmine ja arendamine;
- Avaliku vaba aja taristu arendamine (avalike puhkekohtade, matkaradade jmt rajamine ja haldamine);
- Koostöövõrgustiku arendamine (uute sündmuste ja tegevuste koosloomeline kavandamine ja korraldamine);
- Kaasaegne ja säästlik taristu (jalg- ja jalgrattateede projekteerimine ning rajamine).

³ <https://www.riigiteataja.ee/aktilisa/4040/5202/2015/strateegia.pdf#>